

Underlag till det gemensamma hälso- och sjukvårdssamt kultur- och bildningsforumet den 30 aug. 2024

Förslag till länsgemensam fokusering (målsättning)

En kraftsamling för alla barns och ungas hälsa i Värmland

→ Som svar på uppdraget att *ta fram en skrivning om gemensamma fokusområden att lämna som förslag vidare i samverkansstrukturen**.

Ett första steg i en kraftsamling för att främja barns och ungas hälsa i Värmland är att man på politisk nivå sluter upp bakom samma prioritering/fokusering. Frågan behöver placeras högt upp på den politiska dagordningen och hålla under en längre tidsperiod, oavsett politisk majoritet. Detta skulle signalera ett gemensamt, långsiktigt ansvarstagande och att man vill gå ett steg längre – från vision till handling.

Värmlandsstrategins arbetsmöte jan. 2024

”Hur skapar vi förutsättningar för välmående barn och unga?”

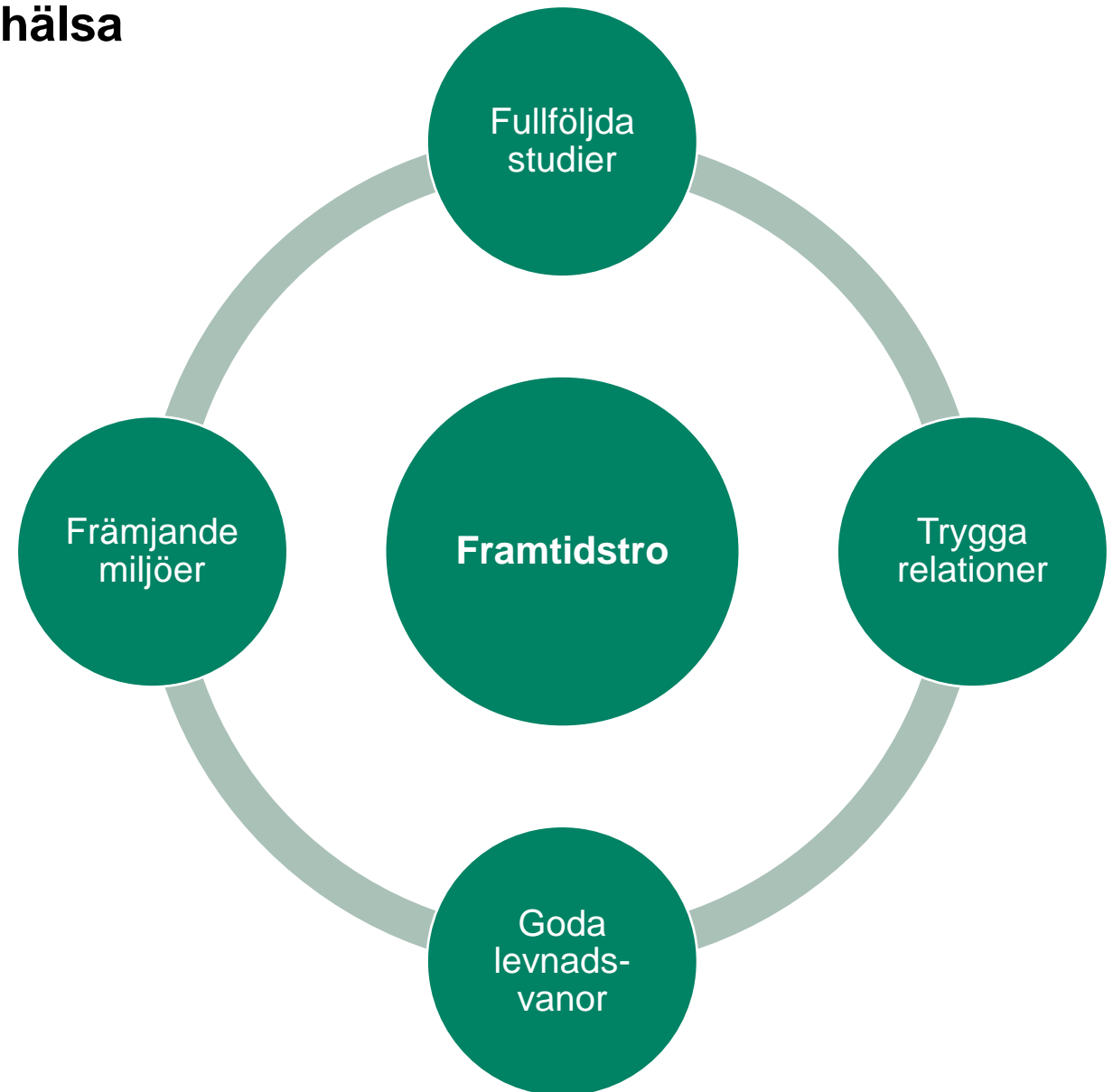
- Stärk barns och ungas inflytande, jobba barnrättsbaserat
- Förbättra samverkan och samordning, utmana hindrande strukturer
- Arbeta (mer) hälsofrämjande och förebyggande, satsa långsiktigt, exempelvis genom sociala investeringar
- Höj kompetensen hos de som möter barn/unga och hos beslutsfattare, inom bl.a. barns utveckling, barnrätt, psykisk hälsa, konflikthantering, samverkan och ”systemtänk”
- Hantera resursbrist och hinder, prioritera förebyggande framför ”släcka bränder”, utmana kortsiktigheten, förbättra samordning och öka effektiviteten

Genom att fokusera på att stärka skyddsfaktorer, främja hälsosamma beteenden och skapa trygga och stöttande miljöer kan man bidra till att förebygga problem innan de uppstår. Man lyfter vikten av tidiga insatser och att integrera hälsofrämjande åtgärder i alla delar av samhället, från skolan och förskolan till familjen och det civila samhället.

Förslag till länsgemensam fokusering (målsättning) **En kraftsamling för alla barns och ungas hälsa i Värmland**

Med ökad prioritet, kraft och fokus på dessa skyddsfaktorer kan vi tillsammans öka barns och ungas chanser till god hälsa – nu och senare i livet. Ett gemensamt samhällsuppdrag där alla krafter behövs.

- Som ytterligare konkretisering av de målsättningar och inriktningar som finns i Värmlandsstrategin och med stöd i det missionsorienterade arbetssättet.
- Förslaget går också i linje med de intentioner som finns i Nya perspektivs politiska inriktningsdokument samt Färdplanen för god och nära vård, omsorg och hälsa.

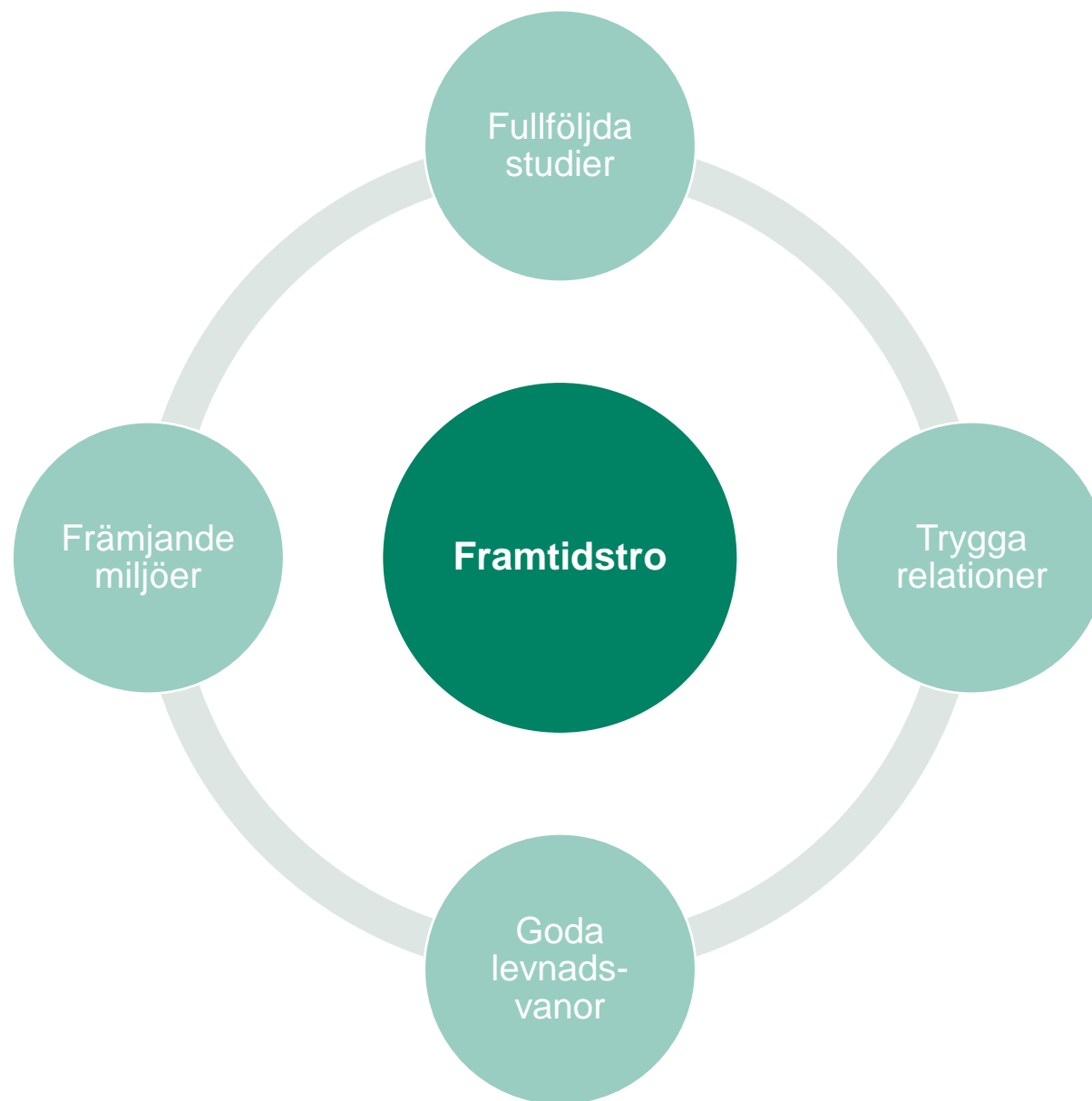
Fördjupning

Varje skyddsfaktor kan brytas ned i ett mer konkret varför, vad, hur, vem, när o.s.v. Här ges exempel på innebörd och inriktning. Ytterligare konkretisering och målformulering behöver göras i dialog med berörda verksamheter och i relation till redan existerande uppdrag och initiativ.

Framtidstro kan betraktas som både mål och medel. Det har ett positivt samband med god hälsa och kan påverkas bland annat genom trygga relationer och fullföljda studier.

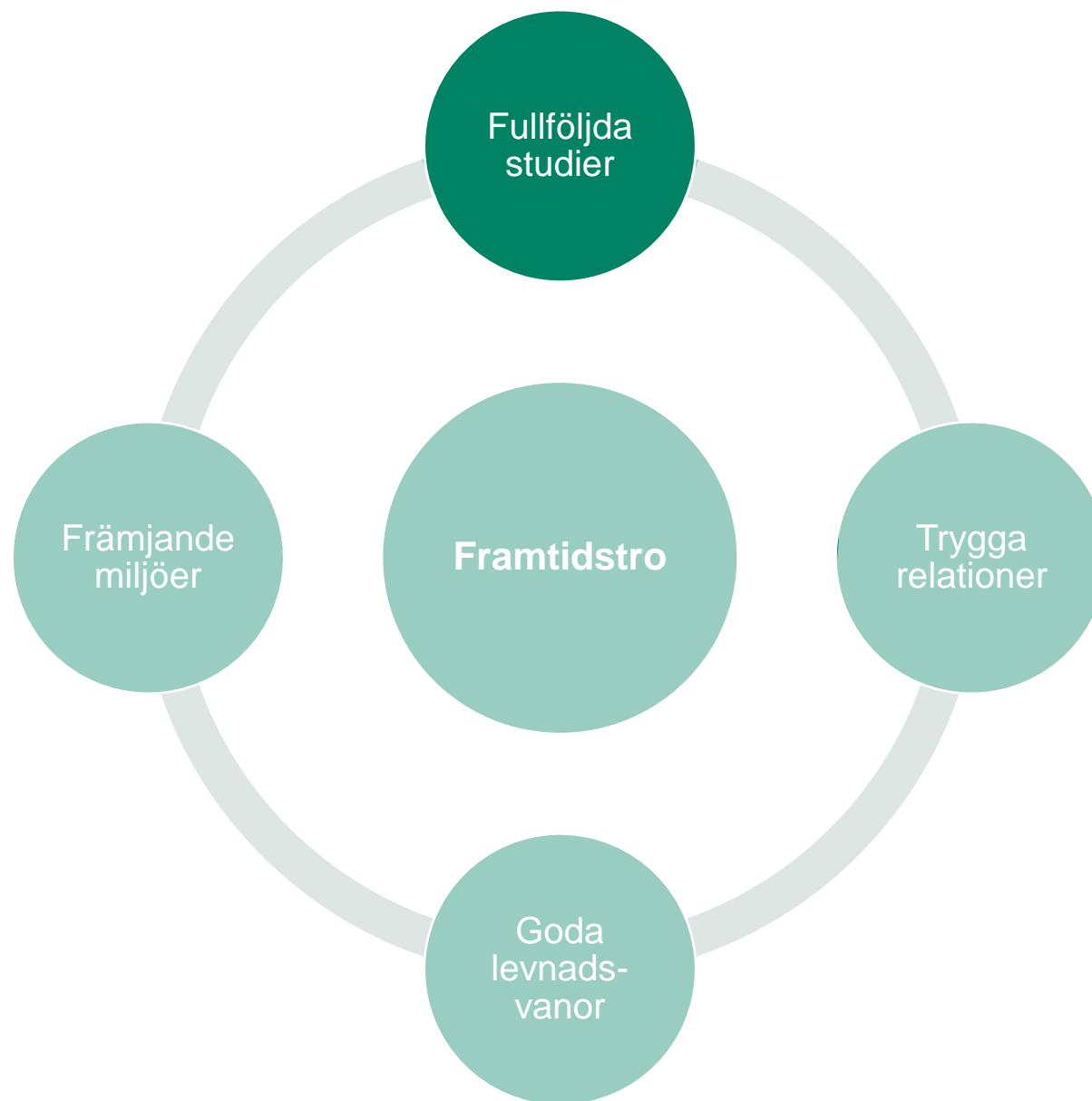
Framtidstro är en spegling av *nuet* - att tillvaron uppfattas som begriplig, hanterbar och meningsfull (känsla av sammanhang). Det i sin tur hänger ihop med upplevd motivation.

Barn och unga behöver ges möjligheter att utveckla sina egna förmågor och kompetenser och samtidigt ges tillgång till samhällets resurser på ett jämlikt sätt (proportionell universalism).

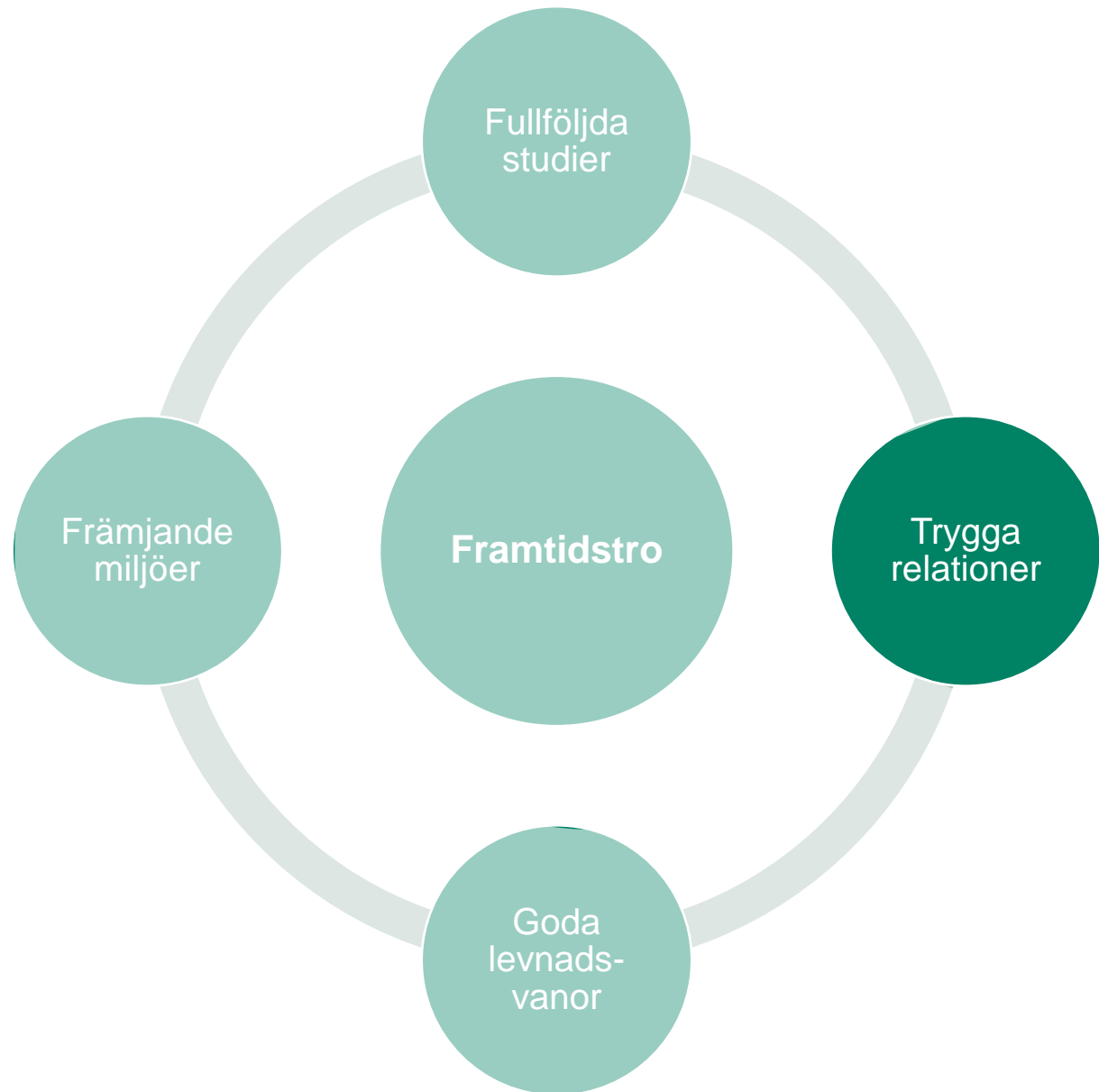
Mellan lärande och hälsa finns ett ömsesidigt samband, därför är detta inte enbart en "skolfråga".

Fullfölja studier handlar givetvis om skolans grunduppdrag och om att skolan ska vara inkluderande, men också om det som sker utanför skolan och skoltiden - som kan "hjälpa eller stjälpa" ett barns skolnärvaro och skolframgång. Här har fler aktörer ett ansvar och en möjlighet att bidra exempelvis genom meningsfulla fritidsaktiviteter, läxhjälp, språkstöd eller olika typer av stödinsatser till familjer.

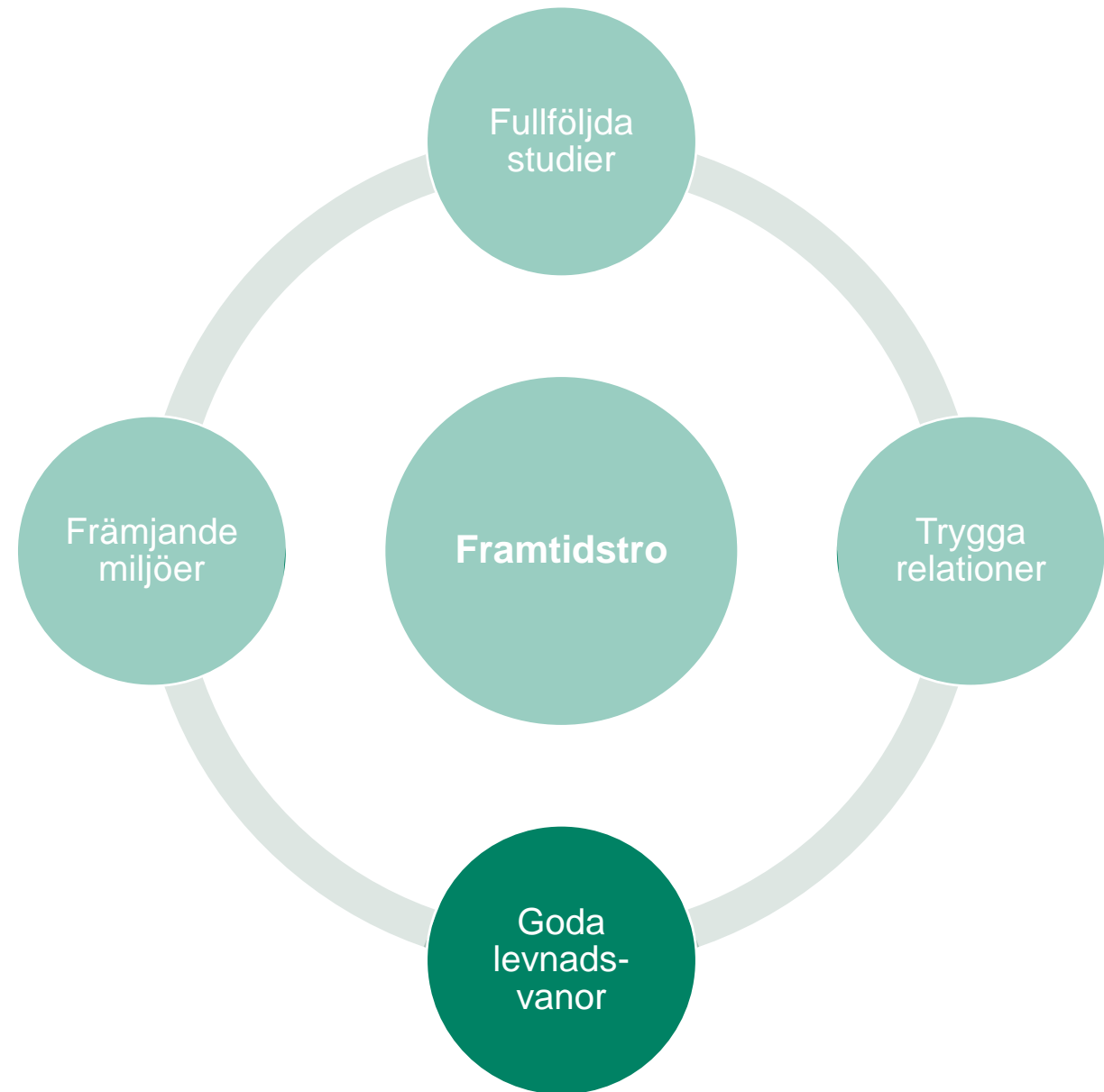

Trygga relationer har ett starkt samband med god hälsa. Det handlar både om familjerelationer och om andra viktiga personer i barnens nätverk (vuxna och jämnåriga). Detta innefattar också frihet från kränkningar, våld och ofrivillig ensamhet.

Trygga relationer kan främjas bland annat genom föräldraskapsstöd, aktivt arbete med värdegrunds- och bemötandefrågor eller genom att stärka barns och ungas socioemotionella färdigheter.

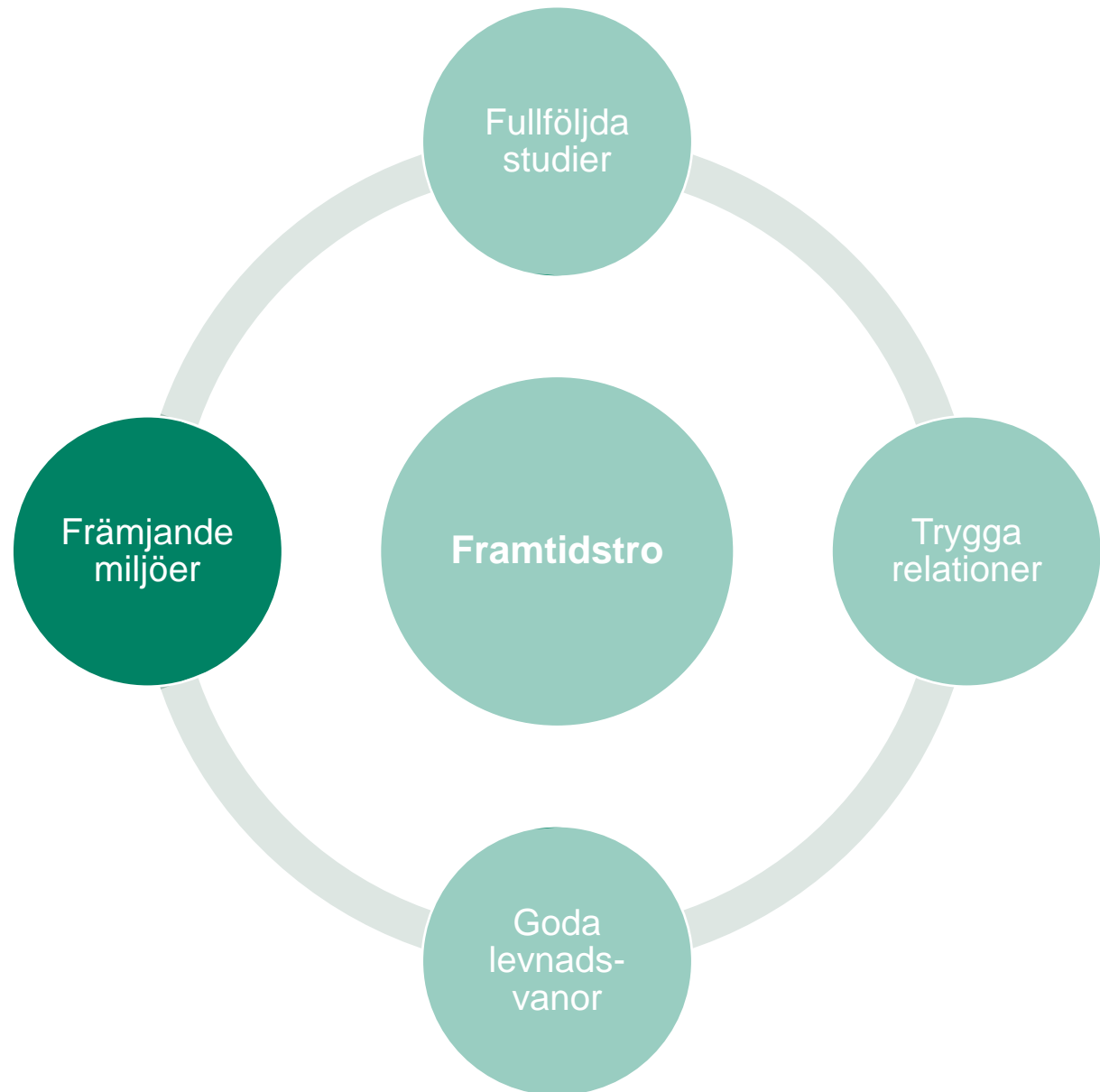

Goda levnadsvanor handlar bland annat om tillgång till aktiviteter och verktyg som främjar fysisk aktivitet, rörelseglädje, bra mat- och sömnvanor och som förebygger bruk av ANDTS och övervikt. För äldre barn/unga inkluderas även sexuell och reproduktiv hälsa.

Främjande miljöer handlar bland annat om att de fysiska och digitala "rum" som barn och unga vistas i ska vara trygga och främjande.

- Förskola och skola
- Kultur och fritid
- Resvägar och färdssätt
- Stadsmiljöer
- Landsbygdsmiljöer
- Naturen

Viktiga utgångspunkter i kraftsamlingen

- **Det salutogena förhållningssättet*** samt barnets rättigheter och inflytande som utgångspunkt och genomgående perspektiv.
- **Vi behöver titta på förutsättningar hos såväl barn och unga som hos deras viktiga vuxna** som utgör en stor del av barnens livsvillkor.
- **Påverkbara faktorer, där samhällets aktörer kan göra skillnad i länet** (lokalt, regionalt) – agera kompensatoriskt och förstärkande.

**Läran om hälsans ursprung som förklarar varför människor fortsätter vara friska (trots påfrestningar och hälsohot). Skyddsfaktorernas styrka och potential att bevara och förstärka hälsa. Hälsofrämjande insatser, samhällligt perspektiv.*

Hälsosyn

- Hälsa som mål och resurs - inte enbart frånvaro av sjukdom.
- Helhetssyn på hälsa och på vad som skapar hälsa respektive ohälsa. Psykisk, fysisk, social, existentiell, sexuell hälsa.
- Hälsans bestämningsfaktorer – de påverkbara.
- Barns egna beskrivningar av upplevt välbefinnande, känsla av sammanhang, framtidstro, värderingar m.m.

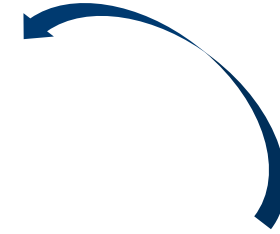
Gruppen barn och unga är mycket heterogen. Synen på gruppen behöver diversifieras utifrån bl.a.:

- Ålder, kön samt var man bor i länet.
- Socioekonomiska förutsättningar i familjen.
- Särskilda stödbehov till följd av t.ex. funktionsnedsättningar.
- Olika typer av diskriminering, utsatthet och utanförskap.
- Intressen, preferenser och värderingar varierar också.

→ Använd befolkningsdata och kvalitativa studier/rapporter, gärna värmländska. *På tal om ungdomar* kan ge oss nya möjligheter.

→ Inte fokus på enskilda hälsoutfall såsom övervikt eller drogbruk, utan på orsakerna bakom. Däremot kan de utgöra indikatorer som följs över tid.

Om vi blir bättre på att **bevara det friska** finns mycket att vinna!

Generellt sett är det lättare att identifiera risker och problem längre ner i "forsen", då vård-/stödbehov uppstår. **Fokus blir: eliminera risk.**

HÄLSOFRÄMJANDE

FÖREBYGGANDE

BEHANDLING

Processen framåt

- Översynen av Värmlandsstrategin pågår under 2024-2025, inför 2026.
- **I den reviderade versionen skulle denna kraftsamling/mission kunna utgöra ett prioriterat område med ett kortare tidsperspektiv än 2040.** I så fall behöver det konkretiseras och målsättas tillsammans med berörda aktörer i länet.
- Parallellt: Region Värmland har redan idag ett regioninternt uppdrag att *kraftsamla för barns och ungas hälsa*. Intern överblick, samordning och mobilisering pågår.

Frågor eller reflektioner?

Kunskaps- och inspirationskällor

[Folkhälsoveckans frukostseminarier](#) och [konferens](#) 2024. Temat var "Tillsammans för barn och ungas hälsa" och under veckan lyftes forskning, statistik och goda exempel rörande bland annat framtidstro, delaktighet, psykisk hälsa och trygghet.

[MUCF \(2023\) Att inte bara överleva, utan att faktiskt också leva](#)

[Region Örebro län \(2024\) Liv och Hälsa ung, Skydds- och riskfaktorers samband med hälsan](#)

[Skandias stiftelse Idéer för livet \(2020\) Ungas välmående och framtidstro](#)

[Skolverket \(2019\) Hälsa för lärande - lärande för hälsa](#)

[Svenska Läkaresällskapet \(2021\) Kraftsamling för ungas psykiska hälsa](#)

[Hälsa hos barn och unga - Folkhälsomyndigheten](#)

[Kraftsamling för fullföljda studier i Västra Götalandsregionen](#)

[Kraftsamling Barn och unga, Region Örebro län](#)

[Uppdrag Psykisk Hälsa – SKR](#)